

Yeni Sosyal Güvenlik Sistemi

Ömer BENOKAN

1. Yeni Sosyal Güvenlik Sisteminin Esasları

Sistem, **5502 ve 5510 sayılı 2 yasadandır oluşuyor**. Bunlardan birincisi, **Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu**.

Diğeri ise **Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**.

Yeni sistemde, bir yandan sosyal sigorta sistemi düzenlenirken, diğeryandan genel sağlık sigortası da kuruluyor.

Genel sağlık sigortası ile, Ülke sınırları içinde bulunan tüm yurttaşlar, bazı koşullarda yabancılar da, sağlık sigortası kapsamına alınıyorlar.

Bir örnek vermek gerekirse, iş sözleşmesine dayanarak bir işyerinde çalışanlar, yani işçiler, 506 sayılı eski Yasa uyarınca, hastalık primi ödeyerek sağlık sisteminden nasıl yararlanmışlarsa, yeni düzende de sağlık hizmetlerinden prim karşılığında yararlanacaklar.

Yalnız ödenen primin adı "**genel sağlık sigortası primi**" olacak. Ve prim, prime esas sigorta matrahından %12,5 oranında alınacak. Yüzde yarım oranındaki artış, primin işveren katkısı bölümünden olacak. İşçiden kesilen oran yine %5.

2. İşçiler, Kısmen Memurlar ve Bağımsız Çalışanlar Aynı Sistemde

Bağımsız çalışanlar da aynı sistemden yararlanacaklar.

Yeni sosyal güvenlik sistemi, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ Kur ve Emekli Sandığı kurumlarını kaldırdı. Bunların yerine, bir kurum oluşturuldu. Daha önce ayrı sosyal güvenlik kurumlarına tabi olan işçiler, bağımsız çalışanlar ve devlet memurlarının sosyal güvenlikleri şimdi bir kurum tarafından yürütülüyor.

2.1. Sosyal Güvenlik Kurumu

2006 yılında yürürlüğe giren, Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu uyarınca, her ilde bir il müdürlüğü bulunacak.

İl sınırları içindeki örgütlenmesi ise, sosyal güvenlik hizmet birimleri şeklinde yayılacak. Böylece organize sanayi bölgelerinde, küçük ofisler şeklinde, hizmeti işyerlerine daha yakın hale getirmek mümkün olacak.

3. Sosyal Sigorta Genel Olarak Prim Ödenmesine Dayanır

Sosyal güvenlik sisteminden yararlanmak, genel ilke olarak, ödenen bir prim karşılığında mümkündür. Ancak sigortacılık sistemi, özünde, sisteme katılanların birbirlerini finanse etmeleri esasına dayalıdır. Bu nedenle, sigortalı baz alınarak prim hesaplanmakta, fakat sigortalıların "bakmakla

yükümlü oldukları" kişiler farklı sayılarda olduğu halde, bu fark değerlendirilerek farklı primler alınmamaktadır.

Bunun gibi, çalışmayanlar ve güçsüzler, prim ödeme olanağına sahip olmadıkları için herhangi bir sigorta kolu için prim ödeyememektedirler.

Bu kişilerin kısa ve uzun vadede karşılaşacakları sorunlar karşısında devlet ne yapacaktır. Sosyal güvenlik sistemi, yurttaşların, kısa ve uzun vadeli riskler karşısında, karşılaşacakları zorlukları çözmeyi amaçlar.

Bu zorluktan, kısa vadeli riskler, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık gibi her zaman ortaya çıkabilecek ve belirli bir süre sonra ortadan kalkabilecek sorunlardır. Kısa vadeli iş göremezliklerdir.

Uzun vadeli riskler ise, hastalık ve iş kazası sonucunda, iş göremez hale gelmek veya ölümdür.

Prim ödeyenler için, kısa ve uzun vadeli riskler, primlerin ödenmesiyle ilgili bazı sürelerle bağlı olarak karşılanırlar. Bu riskleri, sosyal güvenlik sistemi belirli miktarlarda karşılar. Örneğin, geçici iş göremezlik ödeneği bunlardan biridir. Hasta olan bir sigortalı, işe devam edemediği için, ilke olarak ücret alamaz. Bu süredeki ihtiyaçlarını karşılamak için, sigortalıya, prim kesintisi yapılan gelirinin üçte ikisi oranında bir ödeme yapılır.

Prim ödeyemeyecek durumda olanlar da, özellikle sağlık hizmetlerinden belirli ölçülerde yararlanmaktadırlar. Burada gelir elde etmiş olmak ve kişisel varlıklar dikkate alınır. Aynı, sigortalıların bakmakla yükümlü oldukları kişiler içinde olan, anne ve babalarının bu durumlarının saptanması için konulan ölçütler gibi.

65 yaşını geçen ve güçsüz olduğu saptanan kişilere, belirli bir ödeme yapılması da başka bir örnektir. Bunlar için yapılan harcamalar prim alınmadan yapılan harcamalardır.

3.1. Genel Sağlık Sigortası

Genel sağlık sigortasından herkesin yararlanması esas olarak alınmıştır. Burada konulan ölçülere göre, örneğin, geçerli asgari ücretin üçte birinden az ücret elde ettiği saptanan kişiler, genel sağlık sigortası primi ödeyemeyeceklerdir.

Bu durumda, 5510 Sayılı Yasa uyarınca, 18 yaşını bitiren ve herhangi bir öğretim kurumuna devam etmeyen çocuklar, çalışmıyorlarsa ve aile içinde elde edilen gelirden paylarına düşen miktar, eğer asgari ücretin üçte birinden fazla ise, bu miktar üzerinden %12 prim ödeyemeyeceklerdir.

Prim ödeyemeyecek durumda olanların primleri, Hazine tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenecek ve bu durumda olanlar, sağlık hizmetlerinden yararlanacaklardır. Ayrıca 18 yaşına kadar olan çocukların, primsiz olarak sağlık hizmetlerinden yararlanmaları öngörülmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu gayrimenkul edinemeyecektir. Daha önceki 3 kurumun mal varlıkları Hazineye devredilmiştir. Bunlar satılarak, karşılıkları nakit olarak Kuruma aktarılacaktır.

4. Primler

Yasa'nın dördüncü kısım, birinci bölümünde düzenlenmiştir. Yeni sosyal güvenlik sisteminin, prim alınmasına esas olacak gelirlerin belirlenmesi bakımından getirdiği bazı önemli değişiklikler var.

Öncelikle genel sağlık sigortasının, 1 Temmuz 2008 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte (5510 Sayılı Yasanın 108'nci maddesi), mevcut sistemde, yüzde 12 oranında ödenen hastalık sigortası primi, yüzde 12,5 oranında ve *genel sağlık sigortası* primi olarak ödenecek.

80'nci maddede öngörülen düzenlemeye göre,

1) Hak edilen ücretler,

2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemeler ve işverenler tarafından sigortalılar için;

a) özel sağlık sigortalarına,

b) bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,

brüt toplamı, prime esas kazancın belirlenmesinde dikkate alınacak.

İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince, yukarıda belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere, sigortalılara o ay içinde yapılan ödemeler de sigorta prim matrahına esas ücret kapsamına girerler.

1. Aynı yardımlar,

2. Ölüm,

3. doğum

4. evlenme yardımları,

5. görev yollukları,

6. kıdem tazminatı,

7. ihbar ve kasa tazminatları,

8. Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek;

a. yemek,

b. çocuk

c. aile zammı,

9. işverenler tarafından sigortalılar için;

a. özel sağlık sigortalarına,

b. bireysel emeklilik sistemine ödenen,

ve aylık toplamı, asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.

4.1. Özel Sağlık Sigortası ve Bireysel Emeklilik İşveren Katkısı Asgari Ücretin %30'unu Aşarsa Aşan Kısımdan Prim Kesilecek

Böylece mevcut durumdan farklı olarak, özel sağlık sigortasına ve bireysel emekliliğe, işçileri adına prim katkısı yapılan işyerlerinde, eğer bu ödemeler, asgari ücretin %30'undan fazla ise bu fazla kısım prim matrahına katılacak.

Belirtilen istisnalar dışında, her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile **ayni yardım yerine geçmek üzere** yapılan nakdi ödemeler, prime esas kazançta tabi tutulacak.

4.2. Prim Tavanının Aşılması Halinde

Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulur. Tahakkuk esas geçerlidir. Diğer ödemeler ise **öncelikle** ödendiği ayın kazancına katılır.

Ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda, üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ay geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilecek.

Örneğin; 3500 YTL ücret alan bir işçinin, bir maaş ikramiye aldığı bir ayda, toplam brüt ödeme 7000 YTL olacak, ancak ödemenin yapıldığı ay için, bugün için tavan olan miktarı 4000 YTL kabul edersek, geriye kalan ve prim kesilemeyen 3000 YTL'nin 500 YTL'si takip eden ay ve yine geri kalan 2500 YTL'nin, 500 YTL'lik kısmı da izleyen ikinci ay prime tabi tutulacaktır. Bu iki ay için 3500 YTL ücret aldığını var sayarsak, geri kalan ve 2 ay sonrasına taşıdığı için prim kesilemeyen 2000 YTL gelir vergisi stopajı yapılarak işçiye ödenecektir.

Burada Gelir Vergisi karşısında bazı çelişmeler ortaya çıkmaktadır. İşçi ikramiyenin ödendiği ay ücreti ile birlikte kesintiler sonrası net ücretini alacak, ancak ilgili hesaplar daha sonraki iki ay içinde yapılmış gibi olacaktır. İlgili maddeyle konulmuş olan tavan ve bunun üzerinde kalan ücretin prime tabi olmaması ilkesi böylece bertaraf edilmektedir.

Yasa bu durum için bir düzenleme yapılacağını öngörmektedir.

5. Kimler Sigortalı Sayılacaklar

Yasa aynı zamanda, bağımsız çalışanların da sosyal güvenliklerini düzenlemektedir. 4'ncü madde, sigortalı sayılanları düzenlerken,

- birinci fıkrasının (a) bendinde, "hizmet akdi" ile çalışanları,
- (b) bendinde "bağımsız çalışanları",
- (c) bendinde ise devlet memurlarını tanımlamaktadır.

Yukarıda sayılan prime esas ücret 4(a) grubundaki sigortalıları, işçileri ilgilendirmektedir.

5.1. Bağımsız Çalışanların Prime Esas Kazançları

Bağımsız çalışanlar, yani 4(b) grubundaki çalışanların aylık prime esas kazançları, 82'nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır.

Bu sigortalılar tarafından Kurumca belirlenen sürelerde aylık prime esas kazanç beyan edilir. Beyanda bulunmayan sigortalıların aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak belirlenir. Prime esas kazanç alt sınırı yürürlükte olan asgari ücret, tavanı ise bu asgari ücretin 6,5 katıdır. Eski adı ile Bağ-Kur üyesi olan kişilerin primlerine esas olan basamak sistemi, bu Yasa ile yerini, asgari ücrete göre hesaplanan taban ve tavana bırakmıştır.

5.2. İşverenlerin Aylık Prime Esas Kazancı Nasıl Belirlenecek?

Sigortalı, aynı zamanda işveren ise aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalıların prime esas günlük kazancının en yükseğinin otuz katından az olamaz. Aylık prime esas kazancı çalıştırdığı sigortalının otuz günlük prime esas kazancından düşük olduğu tespit edilen sigortalıların (işverenler de bağımsız çalışanlar grubundan sigortalı olarak değerlendirilmektedirler, 4(b) kapsamında sigortalıdır) aylık prime esas kazançları, tespit edilen kazanç düzeyine çıkartılarak aradaki farkın primi, 89'ncü madde hükümlerine göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

4 (b) kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek birden fazla durumun söz konusu olması halinde, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen esaslara göre tek beyanda bulunulur. Birkaç şirkette ortak olma halinde tek bir yerden prim ödenir.

5.3. Sadece Genel Sağlık Sigortasına Tabi Olanların Primleri

Tüm yurttaşlar genel sağlık sigortası kapsamına girmeye zorludurlar. Herhangi bir nedenle sisteme girmemek mümkün değil. Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar bakımından prime esas aylık kazancın tespitinde;

1. Oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar için prime esas günlük kazanç alt sınırının iki katının otuz günlük tutarı,

2. Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar için (vatansızlar ve sığınmacılar ile muhtaçlar ve gaziler gibi aylık alan kişiler) için asgari ücret,

3. 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler, (60'ncü maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen kişiler) için ise prime esas asgari kazanç tutarı esas alınır.

Ancak, harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar, genel sağlık sigortalısı sayılmak için müracaat etmekle birlikte, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilen aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı;

a) asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen kişiler için prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının üçte biri,

b) asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilen kişiler için prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutar,

c) asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilen kişiler için prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katı, prime esas asgari kazanç tutarı olarak esas alınır.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

6. Prim Oranları

Prim oranları ve Devlet katkısı başlığı ile yapılmış düzenlemeye göre, (MADDE 81) alınacak sigorta prim oranları aşağıdaki şekildedir:

a) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir. İstihdam paketi adı ile getirilen ve 1.10.2008 tarihinde yürürlüğe girecek düzenlemeye göre, bu sigorta kolundaki işveren katkısının yüzde beşi Hazine tarafından karşılanacaktır.

b) Kanunda belirtilen fiilî hizmet süresi zammı uygulanan işlerde

4(a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanacak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, bu maddenin (a) bendinde belirtilen % 20 oranına; 40'ncı maddeye göre, 60 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1 puan, 90 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1,5 puan, 180 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 3 puan, eklenmesi suretiyle belirlenir ve bu şekilde bulunan oran ile bu maddenin (a) bendinde belirtilen % 20 oranı arasındaki farka ait primin tamamı işveren tarafından ödenir.

c) Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre, %1 ilâ %6,5 oranları arasında olmak üzere, Kurumca belirlenir. Bu primin tamamını işveren öder. Böylece işyerlerinin tehlike derecelerine göre saptanan bu primlerde 0,5 oranında düşme olacaktır.

d) 5'nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen öğrenciler ile (e) bendinde belirtilen kursiyerler için prim oranı prime esas kazançlarının % 1'idir. Kursiyerlerin prime esas günlük kazançlarının hesaplanmasında prime esas günlük kazanç alt sınırı dikkate alınır. Aday çırak, çırak ve meslekî eğitim gören öğrencilerin prime esas kazancı ilgili kanunlarında belirtilen şekilde uygulanır. Özellikle yüksek öğrenim nedeniyle zorunlu staj yapacaklar için bağlı oldukları eğitim kurumları prim ödeyeceklerdir.

7.Asgari İşçilik Uygulaması ve Uzlaşma

MADDE 85'e göre, İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır.

İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı **tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde** Kuruma itiraz edebilir. **İtiraz takibi durdurur.**

Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. **Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz.**

8. Uzlaşma İmkânı

Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından devamlı mahiyetteki işyerlerinde yapılan asgari işçilik incelemesi sonucunda tespiti yapılan ve sigortalılara maledilemeyen fark sigorta primine esas kazanç matrahı üzerinden gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte hesaplanacak sigorta primi ve buna bağlı uygulanacak idari para cezalarında, konuya ilişkin raporun Kurumun ilgili birimine gönderilmesinden önce işverenle uzlaşma yapılabilir.

9. Bildirgeler

86'ncı maddeye göre, işveren bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların ve sosyal güvenlik destek primine tâbi sigortalıların;

- a) Ad ve soyadlarını, T.C. kimlik numaralarını,
- b) 80'nci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlarını,
- c) Prim ödeme gün sayıları ile prim tutarlarını,

gösteren ve örneği Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenen asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesini, *ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna* kadar Kuruma vermekle veya sigortalı çalıştırmadığı takdirde, bu hususu sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren, onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

10. Belgelerin İbrası

İşverenler, işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır.

11. Geçici İş İlişkisi

İşverenin, sigortalıyı, 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre başka bir işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devretmesi halinde, sigortalıyı devir alan, geçici iş ilişkisi süresine ilişkin birinci fıkrada belirtilen belgelerin aynı süre içinde işverene ait işyerinden Kuruma verilmesinden, işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur.

12. Toplu İş Sözleşmesi Olan İşyerinde Eksik Gün Bildirimi

Ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların, otuz günden az çalıştıklarını ispatlayan belgelerin işverence ilgili aya ait aylık prim ve hizmet belgesine eklenmesi şarttır.

Kamu idareleri ile toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerlerinde bu şart aranmaz.

13. Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Asılması Koşulu Devam Ediyor

Sigortalıyı çalıştıran işveren ile alt işveren ve iş görme edimini yerini getirmek üzere sigortalıyı geçici olarak devralan işveren; Sigortalıyı çalıştıran işveren ile alt işveren ve iş görme edimini yerini getirmek üzere sigortalıyı geçici olarak devralan işveren; aylık prim ve hizmet belgesinin Kurumca onaylanan bir nüshasını sigortalının çalıştığı işyerinde, birden ziyade işyeri olması halinde ise sigortalının çalıştığı her işyerinde ayrı ayrı olmak üzere, Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak, müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, sigortalılar tarafından görülebilecek bir yere asmak zorundadır. **Kurumca onaylanan bir nüshasını** sigortalının çalıştığı işyerinde, birden ziyade işyeri olması halinde ise sigortalının çalıştığı her işyerinde ayrı ayrı olmak üzere, Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak, müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, **sigortalılar tarafından görülebilecek bir yere asmak zorundadır.**

14. Sigortasız Çalıştığı Saptananlar

Kurumun denetim ve kontrole görevli memurlarınca işyerinde fiilen yapılan tespitlerden ve kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden kayıt ve belgelere dayanmaksızın çalıştığı belirlendiği halde, hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının Kuruma bildirilmediği anlaşılan veya eksik bildirildiği tespit edilen sigortalıların geriye yönelik hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının, **en fazla tespit yapıldığı tarihten geriye yönelik bir yıllık süreye ilişkin kısmı dikkate alınır.**

Aylık prim ve hizmet belgesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, **çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak,** alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamı ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.

15. Primlerin Ödenmesi

Primlerin ödenmesi 88'nci madde ile düzenlenmiştir. Buna göre, 4 (a) kapsamında sigortalıları çalıştıran işveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma öder.

Hak edilen ancak, ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da yukarıdaki hüküm uygulanır. Tahakkuk esası devam etmektedir.

16. Genel Sağlık Sigortası Priminin Otuz Gün Ödenmesi Zorunlu

Genel sağlık sigortalısı sayılanlar için, her ay otuz tam gün genel sağlık sigortası primi ödenmesi zorunludur.

16.1. Kısmi Çalışanlar

Kısmi çalışma kapsamında genel sağlık sigortalısı olanların, aynı ay içinde zorunlu sigorta kapsamında prim ödeme gün sayısı bulunması halinde, ayın kalan günleri için isteğe bağlı sigorta gün sayısı kadar genel sağlık sigortası primi ödenir.

17. Zamanaşımı

Kurumun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tâbidir.

Bu Kanuna dayanılarak Kurumca açılacak tazminat ve rücû davaları, on yıllık zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımı tarihi; rücû konusu gelir ve aylıklar bakımından Kurum onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlar.

Zamanaşımından sonra yapılan ödemeler kabul edilir. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi sigortalıların zamanaşımı nedeniyle prim ödenmeyen süreleri, sigortalılık süresinden sayılmaz ve bu süreye ilişkin sigortalılık hak ve yükümlülükleri düşer.

18. Genel Sağlık Sigortasından Yararlanma

67'nci maddeye göre, genel sağlık sigortasından yararlanmak için, işçilerin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması gerekir.

Ancak, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamında çıkanların genel sağlık sigortalısı olduğu tarihten itibaren otuz gün içinde sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki prim ödeme gün sayısı aranmaz. Ayrıca 60 'ncı madde kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanların;

- a) Herhangi bir sebeple silâh altına alınan sigortalının askerlikte geçen hizmet süresi,
- b) Hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklulukta geçen süre,
- c) İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalının iş göremediği süre,
- d) Sigortalının greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde geçen süre,

sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası primi ödeme gün sayısı hesabında dikkate alınmaz.

Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilmeleri için sağlık hizmet sunucularına başvurduklarında acil haller hariç olmak üzere (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra); nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya Kurum tarafından verilen resimli sağlık kartı belgelerinden birinin gösterilmesi zorunludur.

18.1. İş Kazasının Tanımı, Bildirilmesi ve Soruşturulması

İş kazası;

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 (a) kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, *işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere* gidiş geliş sırasında,

meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.

Bu konuda getirilen bir değişik hüküm, eskiden toplu taşıma halinde meydana gelen kazaların iş kazası sayılması halinin değiştirilmesidir. Şimdi bireysel olarak tahsis edilen araçlar ile işe gidiş, geliş sırasında meydana gelen kazalar da iş kazası kapsamına girecek. Böylece işverenlerin iş kazasına ilişkin sorumluluk ve dikkat alanı genişliyor.

İş kazasının, 4(a) kapsamında bulunan sigortalılar bakımından, bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Kuruma da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde bildirilmesi gerekiyor.

İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bildirim süresi, iş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar.

Kuruma bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerektiğinde, Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Bakanlık iş müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda yazılı olarak bildirilen hususların gerçeğe uymadığı ve olayın iş kazası olmadığı anlaşılırsa, Kurumca bu olay için yersiz olarak yapılmış bulunan ödemeler, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlardan tahsil edilir.

Meslek hastalığı da aynı kurallara bağlı olarak bildirilecektir.

18.2. İşten Ayrılanların Sağlık Hizmeti Almaları

60'ncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar (işçiler, bağımsız çalışanlar, isteğe bağlı sigortalılar gibi), zorunlu sigortalıklarının sona erdiği tarihten itibaren on gün süreyle genel sağlık sigortasından yararlanırlar. Bu kişilerin sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten geriye doğru bir yıl içinde 90 günlük zorunlu sigortalılıkları varsa, sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten itibaren 90 gün süreyle zorunlu sigortalılıklarından sonraki genel sağlık

sigortalılıklarından dolayı prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın bakmakla yükümlü olduğu kişiler dahil sağlık hizmetlerinden yararlandırılırlar.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin yöntem ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

18.3. Katılım Payı

Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi, ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri, ayakta tedavide sağlanan ilaçlar için katılım payı ödenecek. Katılım payı, muayene hizmetleri için 2 Yeni Türk Lirası olarak uygulanır. Diğer hizmetler için, gereksiz kullanımı azaltma, sağlık hizmetlerinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı ve benzeri ölçütler dikkate alınarak % 10 ilâ % 20 oranları arasında olmak üzere Kurumca belirlenir. Muayene için alınacak 2 YTL her yıl yeniden değerlendirilecek.

Katılım paylarını, gelir veya aylık alan kişilerin gelir veya aylıklarından, çalışanların ücret veya maaşlarından mahsup edilmek suretiyle tahsile ve katılım paylarının ödenme yöntemini belirlemeye Kurum yetkili. Bu madde ile katılım payı tahsilinde işyerleri görevlendirilebilecek.

Katılım paylarının ödenme yöntemleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

19. Prim ve İdari Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksizlik Belgesinin Aranması

Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar, ihale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir. İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hakedişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder.

Hakedişlerin mahsubu ve ödenmesi ile teminatların prim ve idari para cezası borçlarına karşılık tutulmasına Hakedişlerin mahsubu ve ödenmesi ile teminatların prim ve idari para cezası borçlarına karşılık tutulmasına ilişkin işlemlerin usûl ve esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.

Valilikler, belediyeler, il özel idareleri ve ruhsat vermeye yetkili diğer merciler tarafından, geçici iskân veya yapı kullanma izin belgesi verilmeden önce yapılan inşaat dolayısıyla, diğer kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ve bankaların ise Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek işlemlerinde Kuruma borçlarının bulunmadığına dair ilgililerden Kurumca düzenlenmiş bir belgenin istenmesi zorunludur.

Bu maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeden hak ediş ödenmesi, kesin teminatın iade edilmesi veya geçici iskân izin belgesi ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi veya diğler işlemlerin gerçekleştirilmesi hallerinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre idarî ve cezaî işlem yapılır.

Ülke çapında uygulanan ve özel bir izne veya belgeye dayanmayan genel düzenlemeler hariç olmak üzere, belirli bölgelere veya sektörler'e yönelik ya da kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen özel belgelere veya izinlere dayalı olarak kamudan kaynak tahsis edilmesi şeklinde kanun, kararname ve diğler mevzuatla sağlanan araştırma, geliştirme, üretim, yatırım, pazarlama ve benzeri tüm aşamalarda uygulanan devlet yardımı, teşvik ve desteklerin, daha önce başlayıp devam eden nakdi olmayanlar hariç olmak üzere, verilmesinden önce işverenlerden Kuruma muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına dair belge ve bilgilerin istenmesi zorunludur. Tecil ve takside bağlanmış ya da yapılandırılmış olan borçlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden dolayı anlaşması bozulanlardan veya bu sebepler dışında söz konusu yardım, teşvik ve desteklerden yararlanmaması gerektiği sonradan anlaşılmalardan, yapılan devlet yardımı teşvik ve destek ödemeleri ilgili mevzuat çerçevesinde müeyyideleri ile birlikte geri alınır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığının görüşleri alınarak Kurumca belirlenir.

20. Fiili Hizmet Süresi Zammı

Yasanın 40'ncı maddesi ile değışik bir uygulama getirilmiştir. Kapsam daha daraltılmış ve aşağıdaki işleri kapsayacak biçimde düzenlenmiştir.

- 1) Kurşun ve arsenik işleri
- 2) Cam fabrika ve atölyeleri
- 3) Cıva üretimi işleri
- 4) Çimento fabrikaları
 - 1) İlkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işlerinde çalışanlar.
 - 2) Otomatik fırınlarda pişirme işlerinde çalışanlar.
 - 3) Klinkeri öğütme, eleme, torba ve fiğlara koyma işlerinde çalışanlar (otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenleme yapılmadığı takdirde)
- 5) Kok fabrikalarıyla termik santraller
- 6) Alüminyum fabrikaları
- 7) Demir ve çelik fabrikaları
- 8) Döküm fabrikaları
 - 9) Asit üretimi yapan fabrika ve atölyeler
- 10) Yeraltı işleri

11) Radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işler

12) Su altında veya su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işler

13) Türk Silâhlı Kuvvetlerinde subay, yedek subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar, emniyet ve polis mesleğinde çalışanlar, Milli İstihbarat Teşkilâtı mensupları.

14) İtfaiye veya yangın söndürme işleri

Yukarıdaki fıkrada belirtilen yaş haddi indiriminden yararlanabilmek için ölüm ve malûliyet halleri hariç tablonun (10) numaralı sırasında yer alan sigortalıların en az 1800 gün, diğer sıralarda yer alan sigortalıların ise en az 3600 gün belirtilen işyeri ve işlerde çalışmış olmaları şarttır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurumun önerisi üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

21. İsteğe Bağlı Sigortalılık

50'nci maddeye göre isteğe bağlı sigortalı olabilmek için Türkiye'de ikamet edenler ile Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerdeki Türk vatandaşlarından;

a) Bu Kanuna tâbi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte ay içerisinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,

b) Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,

c) 18 yaşını doldurmuş bulunmak,

d) İsteğe bağlı sigorta talep dilekçesiyle Kuruma başvuruda bulunmak, koşulları aranacak.

İsteğe bağlı sigortalı olmak için herhangi bir süre sigortalı olmak koşulu kaldırıldı.

İsteğe bağlı sigortalılık, müracaatın Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlar.

Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya 80 inci madde uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri halinde, primi ödenen süreler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına otuz günü geçmemek üzere eklenir ve eklenen bu süreler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

İsteğe bağlı sigortalılık;

a) İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmeye talebinde bulunanların, primi ödenmiş son günü takip eden günden,

b) Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep tarihinden,

c) Ölen sigortalının ölüm tarihinden, itibaren sona erer.

İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

İsteğe bağlı sigortalılık bağımsız çalışanlar kapsamında değerlendirilecek yani 9000 gün prim ödenmesi halinde emekli olunabilecek.

21.1. İsteğe bağlı sigorta primleri ve ödenmesi

İsteğe bağlı sigorta primi, prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen prime esas aylık kazancın % 32'sidir. Bunun % 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, % 12'si genel sağlık sigortası primidir. Kısmi çalışanlar için prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında olmak kaydıyla belirlenen günlük kazanç ve gün sayısı üzerinden malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primi alınır.

İsteğe bağlı sigortalı olanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olsa dahi, genel sağlık sigortalısı sayılır ve genel sağlık sigortası primini de ödemekle yükümlüdürler.

Yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de yerleşik olma hali bir yılı doldurmadıkça genel sağlık sigortası primi alınmaz ve bu kişiler genel sağlık sigortalısı sayılmaz.

Ait olduğu aydan itibaren en geç 12 ay içinde gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte primi ödenmeyen süreler, sigortalılık süresinden sayılmaz. Bu 12 aylık süreden sonra ödenen primler iade edilir.

22. Yaşlılık Aylığının Başlangıcı, Kesilmesi veya Sosyal Güvenlik Destek Primi Ödenmesi

4 (a) ve (b) kapsamındaki sigortalılardan yaşlılık aylığına hak kazananlara, yazılı istek tarihinden sonraki, ay başından itibaren aylık bağlanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, ilk defa sigortalı olan kişilerden, yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra;

a) 4 (b) (4) alt bendi kapsamında çalışanlar hariç olmak üzere (tarımsal faaliyet yapanları kastediyor) bu Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir.

b) 4(b) (4) numaralı alt bendi hariç olmak üzere, diğer alt bentlerine tabi çalışmaya başlayanlardan aylıklarının kesilmemesi için yazılı istekte bulunanların yaşlılık aylıklarının ödenmesine devam edilir. Bunlardan, almakta oldukları aylıklarının % 15'i oranında sosyal güvenlik destek primi kesilir. Bu sigortalılardan ayrıca kısa vadeli sigorta kolları primi alınmaz. Sosyal güvenlik destek primine tabi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilir.

Bu maddeye göre bu Kanun yürürlüğe girdikten sonra ilk kez işe girip emekli olanlar sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmayacaklar.

22.1. Halen Sosyal Güvenlik Destek Primi Ödeyerek Çalışanlar

Geçici madde 14 uyarınca, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malûllüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilecek.

a) Bu Kanunun 4 (a) kapsamında çalışanlar için, sosyal güvenlik destek primi oranı 80'nci maddeye göre tespit edilen prime esas kazançlar üzerinden 81'nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen prim oranına yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü bunların işverenleridir. Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.

b) Bu Kanunun 4 (b) kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelerle doğrulamak kaydıyla faaliyette bulunulmadığına ilişkin süreler hariç olmak üzere çalışılan süreleri için, sosyal güvenlik destek primi oranı olarak bu Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen hükümler uygulanır. Bu oran, bu maddenin yürürlüğe girdiği yılda % 12 olarak, takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak uygulanır. Ancak bu oran % 15'i geçemez.

Bu durumda işyerinin tehlike derecesine göre belirlenecek iş kazası ve meslek hastalığı primi (1-6,5 oranında) yüzde otuz oranına eklenecektir. Burada yüzde otuz oranındaki primin dörtte biri işçi tarafından ödenecektir. $22,5 + \text{Tehlike derecesi (örneğin 3)} = 25,5$ işveren tarafından ödenecektir.

Böylece mevcut duruma göre, işveren yükü artmaktadır.

23. Borçlanmalar

506 sayılı Yasa döneminde sadece askerlikte geçen sürenin borçlanma olanağı varken, şimdi borçlanma olanağı doğum izni kullanan kadınlara, avukatlık için yapılan staj süresine, yurt içi ve dışındaki doktora ve tıp uzmanlığı eğitimlerine, grev ve lokavtta geçen sürelerle ve yargılama sonucu beraat edenler için gözaltı ve tutukluluk sürelerine kadar genişletilmiştir.

24. Yurtdışın İşçi Götüren Şirketler

Yurt dışında iş yapan şirketler, eğer iş yaptıkları ülke ile aramızda sosyal güvenlik anlaşması yoksa, yurt dışına götördükleri Türk işçilerini, iş kazası meslek hastalığı ve genel sağlık sigortası bakımından sigortalamak bu sigorta kolları için prim ödemek zorunda olacaklar. İşçi eğer isterse, isteğe bağlı sigortalı olabilecek.

24. Yürürlük Çizelgesi

60/1-c 3, 8, 10 f	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	65 yaş üzeri muhtaçlar, Harp malülü ve terörle mücadele aylığı alanlar, Dünya, olimpiyat ve Avrupa şampiyonu sporcular, Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler,
3/1, 1, 2, 8, 9, 10, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27 numaralı bentleri	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	Bakanlık, Kurum, Genel sağlık sigortası, Genel sağlık sigortalısı, Bakmakla yükümlü olduğu kişi, Gelir, Aylık, Kurum sağlık kurulu, Sağlık hizmeti, Kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmeti, Aile hekimi, Sağlık hizmeti sunucusu, Katılım payı, sığınmacı ve vatansız
63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 79 uncu maddeleri	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	Finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri ve süresi, Kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri, Yurt dışında tedavi, Sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları, Katılım payı alınması, Katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler, Hizmet basamakları ve sevk zinciri, Kimlik tespiti ve acil haller, Sağlık hizmetlerinin ödenecek bedellerinin belirlenmesi, Genel sağlık sigortası gelirlerinin kullanım amacı, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları için yapılan sağlık harcamaları, Doğal afetler veya savaş hali, Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının duyurulması ve sağlık hizmet sunucusunu seçme serbestisi, Sağlık hizmeti sunucularının kayıt ve

		bildirim zorunluluğu ve kontrol yetkisi, Prim alınması zorunluluğu
80 inci maddesinin dördüncü fıkrası,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar bakımından prime esas aylık kazancın tespitinde
81 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ve ikinci fıkrası	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	<p>"f) Genel sağlık sigortası primi, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için 82 nci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan prime esas kazancın % 12,5'idir. Bu primin % 5'i sigortalı, % 7,5'i ise işveren hissesidir. Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar ile 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendi ve bu Kanunun geçici 13 üncü maddesinde belirtilenlerin genel sağlık sigortası primi, prime esas kazancın % 12'sidir.</p> <p>İkinci fıkra;Devlet, Kurumun ay itibarıyla tahsil ettiği malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası priminin dörtte biri oranında Kuruma katkı yapar. Devlet katkısı olarak hesaplanacak tutar talep edilen tarihi takip eden 15 gün içinde Hazinece Kuruma ödenir.</p>
82 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	<p>Bu Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, asgarî ücretin otuzda biri, üst sınırı ise günlük kazanç alt sınırının 6,5 katıdır.</p> <p>Günlük kazançları yukarıdaki fıkrada belirtilen alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları üst sınırdan fazla olan sigortalıların günlük kazançları da üst sınır</p>

		<p>üzerinden hesaplanır.</p> <p>İkinci fıkraya göre sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primleri ile ücretsiz çalışan sigortalılara ait sigorta primlerinin tümünü işveren öder.</p>
--	--	--

87 ilâ 89 uncu maddeleri,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	Prim ödeme yükümlüsü, Prim borçlarına halef olma, gecikme cezası ve gecikme zammı ile iadesi gereken primler
97 nci maddesinin son fıkrası,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	"66 ncı madde gereği sağlanan sağlık hizmetlerinin bedelleri için, yurt dışında bulunan sağlık hizmet sunucusunun talebi halinde, sağlık hizmetinin sunumundan önce de avans ödenebilir."
geçici 1 inci maddesinin son fıkrası,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlar kapsamında geçen sigortalılık süresi fiili hizmet süresi ve prim ödeme gün sayısı, genel sağlık sigortasının uygulanmasında gerekli olan sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayılarında dikkate alınır."
geçici 3 üncü maddesi	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	"Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması
geçici 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrası,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesi hükmüne göre topluluk sigortasına tâbi olanların ödedikleri iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri genel sağlık sigortası dahil bu Kanuna göre ödenmiş sayılır. Bu süreler yatırıldıkları sigorta kolları bakımından başlangıç süresi ve prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.
geçici 11 inci maddesinin ikinci fıkrası,	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	Sigortalı tesciline, sigorta sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin geçiş hükümleri
geçici 12 inci maddesi	hükümleri 1/7/2008 tarihinde	Genel sağlık sigortası geçiş hükümleri
31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel	1.10.2008 tarihinde yürürlüğe girecek	Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi

24. İstihdam Paketi

İstihdam paketi adı altında pek çok kanunda değişiklik yapıldı. Bunlardan sosyal güvenlik sistemini ilgilendiren bazıları şunlar.

1 Temmuz tarihinde yürürlüğe girecek hükme göre, sakat ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu bakımından sadece %3 sakat çalıştırma yükümlülüğü kalıyor. Eski hükümlü çalıştırma yükümlülüğü kaldırıldı. Kontenjan dahilindeki sakat işçilerin sigorta primlerinin asgari ücrete isabet eden kısmına ilişkin işveren payı Hazine tarafından karşılanacak.

Bir diğer konu 18-29 yaş arasındaki gençler ile her yaştaki kadın işçinin beş yıl süre ile ve kademeli olarak, asgari ücrete ilişkin sigorta işveren paylarının İşsizlik Sigortası Fonu tarafından ödenmesine ilişkin düzenleme. Burada yeni istihdam sağlanması amaçlanıyor. 1 Temmuz 2008 tarihinde başlayacak uygulama ile bir yıl öncesinden başlayarak ortalama işçi sayısı hesaplanacak ve bunun üzerine alınan her yeni 18-29 yaş arası genç ve her yaştaki kadın işçi için belirtilen destek sağlanacak. 1 Temmuz tarihinden 6 ay geriye gidilerek yapılacak araştırma ile, işe alınan bu işçilerin herhangi bir çalışmasının olmaması gerekiyor. Uygulama 1 Temmuzdan başlayarak bir yıl içinde işe alınan işçileri kapsayacak. Birinci yıl işveren payının asgari ücrete ilişkin kısmının tümü, ikinci yıl yüzde sekseni, üçüncü yıl yüzde altmışı, dördüncü yıl yüzde kırkı ve beşinci yıl yüzde yirmisi karşılanacak.

25. Sonuç

Yeni sosyal güvenlik sistemi, 1 Temmuz tarihinden başlayarak ve 1 Ekimde de tüm maddelerinin yürürlüğe girmesiyle uygulanacak. Ancak incelememiz sadece işin pratiğine yönelik olarak yapılmıştır. İşyerlerimizin personel/insan kaynakları bölümlerinin Yasaya uyuma hazır olmaları bakımından değerlendirme yapılmıştır. Bu nedenle Yasanın tümünü ele alma olanağı yoktur. Ancak görüleceği gibi uygulamada pek çok zorluklarla karşılaşılacaktır. Bu zorlukların Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayınlanacak düzenlemelerle giderilmesini bekliyoruz. Bu noktada, düzenlemelerin, muhatapların yani bu Yasayı uygulayacak olanların da görüşlerine etkili olarak başvurulması yoluyla yapılması dileğimizdir.

